

**PREZYDENT
Miasta Stołecznego Warszawy
Stołeczny Konserwator Zabytków**

Warszawa, dnia 29. MAR. 2013

KZ.IAU.4120.731.2013.DSZ

DECYZJA NR 582 N/13

Po rozpatrzeniu wniosku Pana Pawła Struga (adres w aktach sprawy), pełnomocnika Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce, pl. Grzybowski 12/14, 00-104 Warszawa, z dnia 15.02.2013 r. (data wpływu: 21.02.2013 r.), w sprawie wydania pozwolenia na prace budowlane polegające na rozbiórce budynku zlokalizowanego przy Placu Grzybowski 12/16, na dz. nr ewid. 16, obręb 5-03-06, którego układ urbanistyczny został wpisany do rejestru zabytków pod nr rej. A-169 decyzją z dnia 01.07.1965 r., działając na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 1 i art. 96 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 poz. 1568, ze zm.), § 2 pkt.1 ppkt. d porozumienia z dnia 1 czerwca 2005 r., w sprawie powierzenia miastu stołecznemu Warszawie prowadzenia niektórych spraw z zakresu właściwości Wojewody Mazowieckiego, realizowanych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zawartego pomiędzy Wojewodą Mazowieckim a miastem stołecznym Warszawą (dz. Urz. Woj. Maz. Nr 138 poz. 4314) oraz aneksu Nr 1 do porozumienia z dnia 01.06.2006r. (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 156, poz. 6149) i aneksu Nr 3 z dnia 31.12.2007 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 269, poz. 9331) oraz aneksu Nr 6 z dnia 15 lipca 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 138, poz. 3283), art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz.U. z 2000 r. Nr 98, poz.1071, ze zm.)

orzekam:

Nie pozwolić Towarzystwu Społeczno-Kulturalnemu Żydów w Polsce, pl. Grzybowski 12/14, 00-104 Warszawa, na prace budowlane polegające na rozbiórce budynku Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce i Teatru Żydowskiego, zlokalizowanego przy Placu Grzybowski 12/16.

Uzasadnienie

Układ urbanistyczny Placu Grzybowski został wpisany do rejestru zabytków, a zatem stosownie do art. 36 w/w ustawy oraz do w/w porozumienia Stołeczny Konserwator Zabytków jest uprawniony do wydania pozwolenia na powyższe działania.

Zgodnie z załączonym do przedmiotowego wniosku projektem planuje się rozbiórkę budynku Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce i Teatru Żydowskiego, zlokalizowanego przy pl. Grzybowski 12/16.

Stołeczny Konserwator Zabytków rozpatrując przedmiotowy wniosek zobowiązany jest rozważyć, czy planowana rozbiórka budynku Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce i Teatru Żydowskiego, zlokalizowanego przy pl. Grzybowski 12/16, nie naruszy wartości zabytkowych chronionego obszaru, w kontekście jej wpływu na istniejący układ urbanistyczny Placu Grzybowski, w

odniesieniu do sąsiedniej zabudowy historycznej, zharmonizowania i poszanowania istniejących wartości przestrzenno-architektonicznych.

Wpis do rejestru zabytków układu urbanistycznego Placu Grzybowskiego oznacza objęcie ochroną konserwatorską istniejącej zabudowy (w tym gabarytów, formy i wyglądu elewacji istniejących obiektów), a także relacji przestrzennych w jego wnętrzu oraz czytelnych powiązań widokowych pomiędzy jego poszczególnymi elementami. Należy przypomnieć, że początki Placu Grzybowskiego – jako przestrzeni miejskiej historycznie ukształtowanej – sięgają XVII w., kiedy utworzono plac targowy d. jurydyki o nazwie Grzybów. Obecny wygląd placu zachowuje charakterystyczny, trójkątny kształt, który uformował się z przecięcia traktów. Na przestrzeni wieków Plac Grzybowski zapisał się jako miejsce istotnych wydarzeń historycznych, w tym demonstracji politycznych oraz akcji wojsk i policji z czasów carskich a także działań z czasów ostatniej wojny, kiedy został włączony w obręb getta. Wskutek zniszczeń wojennych – do czasów obecnych przetrwały pojedyncze elementy historycznej zabudowy placu. Wizualną i symboliczną dominantą pozostaje kościół p.w. Wszystkich Świętych, wzniesiony wg projektu Henryka Marconiego (od 1861 do lat 90-tych XIX.), zamykający plac od południa, o monumentalnej pięcioosiowej fasadzie, ujętej dwiema wieżami. W/w obiekt został wpisany do rejestru zabytków pod nr A-170, decyzją z dnia 01.07.1965r.

Budynek Teatru Żydowskiego powstał w miejscu zniszczonej zabudowy tworzącej zachodnią pierzeję placu (pod nr 12 – domu Zacherta, nr 14-kamienicy Sianowskiego oraz nr 16-kamienicy Józefa Brzezińskiego, zrealizowanych w drugiej ćwierci XIX w., o wysokości do III kondygnacji (dom pod nr 14-nadbudowano o jedno piętro ok.1900r.). Posesję u wylotu ulicy Twardej zajmowała natomiast kamienica o wysokości dwóch pięter. Biorąc pod uwagę materiał ikonograficzny należy stwierdzić, iż zabudowę tego rejonu cechowała jednolitość stylistyczna i wysokościowa. Pozostałością historycznej tkanki placu, obrazującą jednocześnie dawną skalę zabudowy jego zachodniej części jest klasycystyczna kamienica Józefa Brenkina (pod nr 10), z lat 1820-21, odbudowana w 1948 r., o wysokości trzech kondygnacji (13m), wpisana do rejestru zabytków pod nr A-172, decyzją z dnia 01.07.1965 r. Tak ukształtowana pierzeja zachodnia stanowiła jednocześnie przeciwwagę dla wzniesionego po drugiej stronie masywu kościoła p.w. Wszystkich Świętych.

Bryła Teatru Żydowskiego została umiejętnie wkomponowana w zachowany historyczny układ Placu, poprzez dostosowanie formy i gabarytu do zabytkowej zabudowy pierzei. Wyburzenie obiektu wpłynęłoby więc negatywnie na czytelność ukształtowanego historycznie, zachowanego i chronionego układu kompozycyjnego Placu Grzybowskiego, o określonym kształcie i punktach odniesienia, o znaczeniu architektonicznym i symbolicznym i nie jest dopuszczalne pod względem konserwatorskim. Wyburzenie budynku przyczyni się do zubożenia wartości całego założenia Placu Grzybowskiego, jako przestrzeni miejskiej, stanowiącej ważny punkt w topografii i historii stolicy.

Należy jednocześnie zauważyć, iż istniejący trzykondygnacyjny budynek Teatru Żydowskiego, powstały według projektu Władysława Jotkiewicza w latach 1964-67 – wg listy sporządzonej przez Warszawski Oddział SARP – stanowi dobro kultury współczesnej – i jako obiekt o wysokich walorach architektonicznych, wpisujący się skalą w kontekst urbanistyczny i tradycję miejsca – został wskazany do ochrony w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Przestrzennego m.st. Warszawy*. Obiekt stanowi ciekawy przykład powojennej architektury modernistycznej, nawiązującej do funkcjonalizmu lat 30-tych XX w. i umiejętnego wkomponowania nowoczesnej bryły w historyczny układ Placu. Bryła budynku i jego

proporcje respektują i wpisują się w charakter i gabaryt zachowanej zabudowy miejsca.

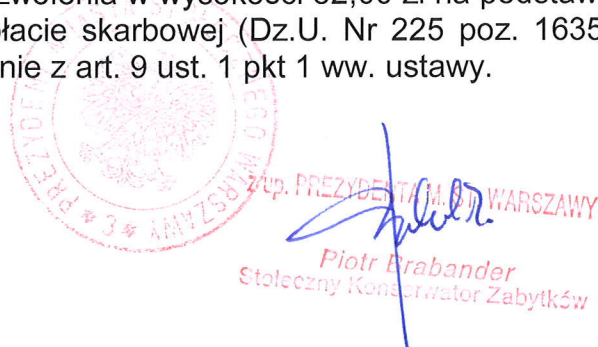
W Projekcie budowlanym rozbiórki obiektu wraz z inwentaryzacją do celów rozbiórkowych na działce nr 16, obręb 5-03-06 przy Placu Grzybowski 12/16 w Warszawie, autorstwa „Projekt” PBPA Sp. z o.o. z września 2012 r., załączonym do przedmiotowego wniosku znalazła się *Ekspertyza techniczna budynku Żydowskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego wraz z Teatrem Żydowskim przy Pl. Grzybowski 12/16 w Warszawie*, autorstwa: prof. dr hab. inż. Kazimierza Szulborskiego, mgr inż. Bogusławy Dylewskiej, dr inż. arch. Anny Majewskiej, mgr inż. Pawła Przybysza z grudnia 2011 r. Autorzy w/w opracowania stwierdzają, że „sumaryczny stan techniczny budynku jest mało zadowalający i wymaga kompleksowej modernizacji lub należy zaprojektować i wybudować nowy obiekt, który będzie spełniał współczesne wymagania funkcjonalno-przestrzenne”. Jak wynika z przedmiotowej ekspertyzy stan techniczny budynku nie powoduje konieczności jego całkowitej rozbiórki. Istnieje możliwość podjęcia działań modernizacyjnych obiektu i prac naprawczych elementów, których stan techniczny określono w dokumentacji jako zły.

W tym stanie rzeczy należało orzec, jak wyżej.

Pouczenie

Od niniejszej decyzji służy stronie odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego - Departament Ochrony Zabytków, ul. Krakowskie Przedmieście 15/17, 00-071 Warszawa, za pośrednictwem Stołecznego Konserwatora Zabytków; ul. Nowy Świat 18/20, 00-373 Warszawa, w terminie 14 dni od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Pobrano opłatę skarbową za wydanie pozwolenia w wysokości 82,00 zł na podstawie art. 1 ustawy z dnia 16.11.2006 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. Nr 225 poz. 1635). Opłata skarbową podlega zwrotowi, zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy.

Otrzymują:

- 1) Pan Paweł Strug (adres w aktach sprawy), pełnomocnik Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce, pl. Grzybowski 12/14, 00-104 Warszawa

Do wiadomości:

1. Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków, ul. Nowy Świat 18/20, 00-373 Warszawa
2. Wydział Architektury i Budownictwa dla Dzielnicy Śródmieście, ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa